

**ARBETSLIVS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
UTLÅTANDE 4/2006 rd**

**Regeringens proposition med förslag till lag om
ändring av lagen om åtgärder för inskränkande
av tobaksrökning**

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 7 februari 2006 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (RP 226/2005 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att arbetslivs- och jämställdhetsutskottet ska lämna utlåtande till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Liisa Katajamäki, direktör Leo Suomaa och konsultativ tjänsteman Pia Jokinen, social- och hälsovårdsministeriet
- lagstiftningsråd Tarja Kröger, arbetsministeriet
- överingenjör Kaisa Kauko, miljöministeriet

- överinspektör Lauri Gröndahl, Nylands arbetarskyddsdistrikt
- forsknings- och statistiksekreterare Katja Veirto, Servicebranschernas fackförbund – Servicefacket rf
- arbetsmarknadsdirektör Jari Forss, Finlands Hotell- och Restaurangförbund FHR rf
- direktör Rauno Vanhanen, Företagarna i Finland
- miljöhygienchef Antti Pönkä, Helsingfors stads miljöcentral
- överinspektör Jaakko Kuustonen, social- och hälsovårdens produkttillsynscentral
- huvudförtroendeman, arbetarskyddsfullmäktig Erja Backman, Restel Ab
- verkställande direktör Mika Lanne, Cafe Anton.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning ändras så att restauranger och andra förplägnadsrörelser är rökfria, men att tobaksrökning kan tillåtas i separata rökrum.

Rökrummet ska inrättas så att tobaksröken inte sprider sig till övriga inomhuslokaler. En-

ligt förslaget ska det vara förbjudet att servera och förtära mat och dryck i rökrummet. I rökrummet ska endast sådana åtgärder kunna vidtas som är nödvändiga av ordningsskäl.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 juni 2007.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Utskottet anser propositionen vara behövlig och ändamålsenlig och tillstyrker lagförslaget. Propositionen främjar avsevärt restaurangarbetarnas arbetarskydd. Rökfriheten i restaurangarbetarnas arbetsmiljö bedöms snabbt förbättra arbetshälsan och minska sjukfrånvaron. Propositionen gäller en mycket kvinnodominerad bransch och hjälper också upp situationen för gravida arbetstagare och främjar fostrens hälsa.

Skydd av restaurangarbetare

Arbetarskyddslagstiftningen förutsätter att arbetstagarna skyddas mot tobaksrök, som är klassificerad som ett cancerframkallande ämne. Varje arbetstagare har rätt till rökfri luft på arbetsplatsen. Den gällande tobakslagen har erbjudit rätt bra möjligheter att skydda arbetstagare och kunder mot ofrivillig exponering för tobaksrök på de flesta arbetsplatser, i allmänna lokaler och allmänna kommunikationsmedel. I fråga om restaurangarbetare har målet dock inte nåtts.

Arbetshälsoinstitutets utredningar visar att lösningarna hittills inte har lyckats skydda restaurangarbetarna, utan att exponeringen har minskat mycket långsamt. De tekniska lösningarna i lokalerna har inte hindrat tobaksröken från att sprida sig. Var tredje restaurangarbetare utsätts fortfarande för tobaksrök över fyra timmar per dag. Svårast är det för dem som arbetar på nattklubbar, dansrestauranger och små pubar.

Situationen är besvärlig för de gravida arbetstagare som inte kan få rökfritt arbete på sin arbetsplats. För dem är det enda alternativet ofta att söka särskild moderskapspenning. Det innebär att deras förvärvsinkomster minskar redan långt före barnets födelse. Ännu svårare är situationen för dem som arbetar på restauranger utan fast anställning och därför kan ha problem med att fylla kraven för särskild moderskapspenning.

Arbetstagarna kan skyddas mot tobaksrök aningen genom ett totalförbud inomhus som i Norge och Irland, eller genom att rökning endast tillåts i särskilda rökrum, så som föreslås i propositionen. Problemet med totalförbud anses bl.a. vara att det uppstår ordningsproblem och andra störningar när kunderna går ut och in, fram och tillbaka.

Rökrum

Rökrummet ska inrättas så att tobaksröken inte sprider sig därifrån till övriga inomhuslokaler. Med hjälp av moderna tekniska lösningar kan rökrummet avskiljas från lokalen i övrigt, så att rökningen i rökrummet inte medför hälsorisker för arbetstagarna.

I byggbestämmelserna för nybyggen förutsätts att frånluften från rökrummet alltid leds ut ovanför yttertakets genom en separat kanal. Om ett sådant system krävs i gamla byggnader, kan det leda till stora problem och orimliga kostnader. Utskottet anser det vara viktigt att anvisningarna för hur rökrummen ska byggas beaktar gamla byggnaders särdrag, så att byggkostnaderna inte blir oskäligen höga.

Enligt lagförslaget är övergångstiden två år för de näringsidkare som har vidtagit de byggnadstekniska åtgärder och ventilationsåtgärder som den gällande tobakslagen förutsätter. Utskottet anser att den föreslagna övergångstiden är motiverad för att de restauranger som vidtagit de lagstadgade åtgärderna ska hinna amortera kostnaderna för ändringsarbetena.

Eftersom det i regel inte är tillåtet att arbeta i rökrummet, är inte heller servering tillåten där. Förbudet gäller arbetstagare såväl som näringsidkare. Enligt 13 b § i lagförslaget är det också förbjudet att inta mat eller dryck i rökrummet. Enligt utskottets uppfattning kan det vara svårt att få kunderna att förstå varför de inte kan ta med sig drycker till rökrummet. Därför föreslår utskottet att social- och hälsovårdsutskottet ännu överväger om förbudet är nödvändigt för att målen i lagförslaget ska kunna nås. Med tanke på

lagens allmänna acceptabilitet vore det motiverat att tillåta kunderna att ta med sig drycker till rökrummet, om det med hjälp av t.ex. genomskinliga väggar, engångskärl och kärlåterlämning går att övervaka rökrummet och restaurangarbetarna inte behöver gå in i rökrummet utom i undantagsfall.

Övervakning

Det är de kommunala myndigheterna, arbetarskyddsmyndigheterna och polisen som övervakar att tobakslagen följs. Det har varit svårt eller rentav omöjligt att övervaka den gällande tobakslagen. Tobaksröken har spridit sig inne i restaurangerna, fastän de särskilda rökfria rum som tobakslagen förutsätter har reserverats och vederbörligen märkts ut och skyltar som visar att rökning är förbjuden har satts upp vid bardiskarna. Vid övervakningen har det varit svårt att obestridligen bevisa att röken sprider sig till det rökfria utrymmet. För att bevisa att röken sprider sig skulle det behövas mätningar i flera timmar kvälls- och nattetid. Sådana mätningar har inte kunnat göras i så stor utsträckning med de resurser som finns att tillgå.

Om lagförslaget går igenom underlättas övervakningen väsentligt och de svårtolkade, separata paragraferna om bardiskar och spelutrymmen slopas. Detta bedöms underlätta och effektivisera bl.a. arbetarskyddsmyndigheternas tillsyn.

Utskottet konstaterar att 14 § 5 mom. i tobakslagen har ändrats genom en lag (46/2006) som trädde i kraft den 1 februari 2006, så att momentet innehåller en hänvisning till lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006). Således borde momentet ändras så att det lyder t.ex. så här: "Om inte något annat bestäms i denna lag övervakar arbetarskyddsmyndigheterna att bestämmelserna i 12 § 1 mom. 5 punkten och 13 § 3 mom. som gäller förbud mot och begränsning av tobaksrökning iakttas på arbetsplatserna, på det sätt som bestäms i *lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006)*."

Utlåtande

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet föreslår

att social- och hälsovårdsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 15 mars 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jukka Gustafsson /sd
vordf. Anne Holmlund /saml
medl. Sari Essayah /kd
Susanna Haapoja /cent
Roger Jansson /sv
Esa Lahtela /sd

Markus Mustajärvi /vänst
Leena Rauhala /kd
Jukka Roos /sd
Tero Rönkä /sd
Arto Satonen /saml
Kimmo Tiilikainen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.

AVVIKANDE MENING

Motivering

I utskottets utlåtande konstateras att det enligt utskottets uppfattning kan vara svårt att få kunderna att förstå varför de inte kan ta med sig drycker till rökrummet. Utskottet föreslår att social- och hälsovårdsutskottet överväger om förbudet är nödvändigt för att målen i lagförslaget ska kunna nås. Utskottet försvarar sitt förslag med att det med tanke på lagens allmänna acceptabilitet vore motiverat att tillåta kunderna att ta med sig drycker till rökrummet, om det med hjälp av t.ex. genomskinliga väggar, engångskärl och kärlåterlämning går att övervaka rök-

rummet och restaurangarbetarna inte behöver gå in i rökrummet utom i undantagsfall.

Enligt vår åsikt omintetgör denna punkt i utlåtandet syftet med lagförslaget. Vi anser att denna punkt bör strykas.

Ståndpunkt

Med stöd av det ovan anförda anser vi

att den punkt i utskottets utlåtande där det föreslås att drycker ska tillåtas i rökrummet bör strykas.

Helsingfors den 15 mars 2006

Sari Essayah /kd
Leena Rauhala /kd